

Om byggnadsvård och rekommendationer

God byggnadsvård är att se till husets själ och att ta tillvara på det som gör det unikt. En god regel är att ”bo in sig” för att lära känna huset och alla dess funktioner och egenheter innan man gör några förändringar. Tillägg till det ursprungliga som gjorts genom åren kan också ha ett kulturhistoriskt värde som bör bevaras. Om ett ingrepp behöver göras bör det vara reversibelt, så att huset kan återställas längre fram.

Byggnader bör underhållas med traditionella material och metoder. Traditionella material såsom slamfärg, linoljefärg, kalkbruk, lerbruk och lertegel är beprövade material under mycket lång tid. De åldras med behag och är relativt lätta att underhålla. Genom att försöka lära sig så mycket som möjligt om sitt hus och att rådfråga hantverkare som är vana att arbeta med kulturhistorisk bebyggelse gör det lättare att ställa krav på produkterna. På senare år har tillgången på traditionella material av god kvalitet och så kallade reservdelar till gamla hus ökat betydligt och det finns idag ett flertal byggnadsvårdsbutiker att vända sig till. Kunskapen om olika traditionella material och metoder finns idag tillgänglig i böcker och på flera hemsidor.

Boktips

Byggnadsvård

Björk, Nordling & Reppen, *Så byggdes villan. Svensk villaarkitektur från 1890 till 2010*. 2010, Formas.

Energiboken – energieffektivisering för småhusägare. 2011, Svenska Byggnadsvårdsföreningen.

Hidemark, m.fl. *Så renoveras torp och gårdar*. 2011, ICA Bokförlag.

Gudmundsson, *Stora boken om byggnadsvård*. 2010, Bonnier Fakta.

Thurell, *Vårda och renovera trähus*. 2005, Natur & Kultur.

Wenander & Lindbom, *Frågor och svar om byggnadsvård*. 2007, Balkong Förlag.

Wergeni-Wasberg & Sjöström Larsson, *Dags att renovera – var rädd om detaljerna*. 2007, ICA Bokförlag.

Landskapsvård

Biologiskt kulturarv en växande historia, Riksantikvarieämbetet och Centrum för biologisk mångfald, 2014.

Jordbruksverkets skriftserie om odlingslandskapets biologiska mångfald och variation. Text Ängar, Åker- och gårdsmiljöer, Naturbetesmarker, Träd i odlingslandskapet, Den odlade mångfalden, Hamling och lövtäkt.

Skötsel och restaurering av betesmarker och slåtterängar, Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet, 2004

Hägnader och stängsel i kulturlandskapet. Historik och arbetsbeskrivning över äldre och modernt hägnadsarbete. 2002, Riksantikvarieämbetet.

Lokallitteratur i urval

Almqvist & Lindegård, *Vägen som kulturarv – Värdefulla vägar och vägmiljöer i Kalmar län*. 1999, Länsstyrelsen Kalmar län och Vägverket.

Byskomakaren Jonas Stolts minnen – Anteckningar från Högsby socken i Kalmar län. 1981, Kalmar läns museum.

Christoffersson, *Högsbytraktens natur, del I: Odlingslandskapet*. Högsby kommun.

Dederling, *Kulturhistoria ur dimma. Emåns avrinningsområde*. 2001, Länsstyrelsen Kalmar län.

Eriksson & Franzén red. *Högsbyboken – Högsby, Långemåla och Fågelfors bygd och liv, del I*. 1969, Högsby kommun.

Eriksson & Franzén red. *Högsbyboken – Högsby, Långemåla och Fågelfors bygd och liv, del II*. 1969, Högsby kommun.

Furst, *Rapport över kulturhistorisk utredning Storgatan i Högsby*. 1988, rapport Kalmar läns museum.

Lamke, *Högsby kommuns industriarv*, 2008, Industriarvsprojektet, rapport Kalmar läns museum.

Odlingslandskapet i Kalmar län: Bevarandeprogram – Högsby kommun. 1995, rapport Länsstyrelsen i Kalmar län.

Olofsson, *Storgatan i Högsby – Övergripande värdebeskrivning*. 2005, rapport Kalmar läns museum.

Petersson, *Tidigare i Högsby – Samling vid kulturarvet*. 2012, rapport Kalmar läns museum.

Pettersson, *Fagerhults socken från forntid till nutid*. 2004, Fagerhults hembygdsförening.

Rampe, *Den gamla bebyggelsen – bilder från forna Högsby*. 2004, Studieförbundet Vuxenskolan i Högsby.

Kulturmiljövårdens aktörer

Boverket, www.boverket.se/pblkunskapsbanken (kunskapsbank med mer information om Plan- och bygglagen)

Högsby kommun, www.hogsby.se (samhällsplanering, lovgivning)

Kalmar hembygdsförbund, www.hembygd.se/kalmar

Kalmar läns museum, www.kalmarlansmuseum.se (byggnadsvård, antikvarisk medverkan, antikvarisk sakkunnig, hantverkarförteckning)

Länsstyrelsen Kalmar län, www.lansstyrelsen.se/kalmar (ärenden som rör kyrkor, byggnadsminnen, fornlämningar, bidrag till byggnads- och landskapsvård)

Riksantikvarieämbetet, www.raa.se (information, materialguide, bidrag)

Kulturmiljövårdens lagstiftning

Kulturmiljölagen, <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19880950.htm>

Miljöbalken, <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19980808.HTM>

Plan- och Bygglagen, <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20100900.HTM>

Övriga tips

Historiska kartor:

<https://www.lantmateriet.se/Kartor-och-geografisk-information/Historiska-kartor/>

Fornlämningsregistret/Fornsök:
www.fmis.raa.se